

Architectura grischuna: 17 edificis premiads

CUN RITA CATHOMAS-BEARTH
HA DISCURRÌ FLURIN ANDRY/ANR

■ Per la terza giada suenter ils onns 1987 e 1994 èn vegnids surdads venderdi a Cuira ils premis da la distincziun «Architectura en il Grischun 2001». Dals 138 objects inoltrads èn vegnids premiads 17 edificis. Il president da la giuria era Martin Steinmann, professor d'architectura a Lausanne. La distincziun vegn purtada tranter auter da l'Uniun grischuna per planisaziun dal territori, da la Protecziun da la patria grischuna e da l'Uniun d'architects svizzers. L'anr s'ha entupada cun Rita Cathomas-Bearth, la represchentanta da l'uniun purtadra e commembra da la giuria.

Dunna Rita, qual è l'intent da la distincziun «architectura Grischun»?

Rita Cathomas-Bearth: L'intent è d'onurar patronas e patrons che han enritgì l'ambient cultural grischun cun construir edificis che pon vegnir pre-

Ina cumbinaziun tranter art, funcziunalitad ed artisanadi

schentads a la publicitad sco exemplarics. La distincziun vul er animar la discussiun davart architectura e promover la schientscha per ina buna cultura da construcziun.

Tgi ha gè l'iniziativa da fundar la distincziun?

La distincziun è vegnida lantschada avant 15 onns da diversas organizaziuns grischunas d'architects ed inschigners ed er da la Protecziun da la patria. Ins vuleva far insatge per meglierar l'architectura contemporanea en noss chantun.

Tenor quals criteris vegni valità?

I dat criteris classicis per valitar buns edificis. Las dumondas èn las sequentas: Co sa cumporta l'edifici cun ses conturn? È la furma congruenta cun la

Rita Cathomas-Bearth ha infurmà areguard finamira ed organizaziun da la distincziun «Architectura en il Grischun 2001».

FOTO F. ANDRY

funcziun? È l'edifici funcziunal? Co è l'execuziun tecnica? Buna architectura è ina fascinanta cumbinaziun tranter art, funcziunalitad ed artisanadi. Buns edificis èn adina er innovativs e creschan ord la tradiziun.

Quala rolla giogan ils custs?

Per la valitaziun na giogan ils custs nagina rolla. Tranter ils edificis premiads sa chattan dentant er objects pitschens ch'han custà pauc ed èn tuttina buns. Er pitschens objects sco ina chamona da culm han lur valita culturala.

Vegni guardà er che l'object na saja memia ester e ch'el vegnia er acceptà da la gliend?

Ina giuria d'experts sco nossa n'è betg in gremi politic. Ella giuditgescha tenor criteris cleramain professiunals. Mintga edificis gartegia è er adequat a l'ambient. Igl è dentant ina differenza, sch'i sa tracta d'ina chasa d'abitar u d'in mu-

seum d'art. In museum d'art sco la Chasa melna a Flem dastga dar en egl spezialmain, dastga esser ina ovra d'art particulara. Questa chasa duai provocar discussiun.

Tgi sa participescha a questa distincziun?

Ad ella sa participeschan personas privatas ed instituziuns. Ins ha inoltrà 138 propostas per laschar giuditgar da la giuria. Passa 30 da quests objects ha visità la giuria en l'entir chantun.

Vulan ins promover spezialmain architects giuvens?

L'intent n'è betg da promover architects, mabain buna architectura. Perquai survegnan ils patrons chasa ils premis e na ils architects. Ils patrons chasa èn numnadamain quels che decidan a la fin, sch'i dat in bun edificis u betg, els elegian l'architect, els pajan.

Nun èsi enorm grev da far la tschernà?

Las duas davosas giadas, 1987 e 1994, n'esi betg stà uschè grev. Là è la giuria svelt stada decisa, quals objects distinguer. L'elecziun è stada unanima. Que-

En il mument prefereschans ins furmas simplas e cleras

sta giada è la situaziun differenta. La qualitat da l'architectura grischuna è il mument fitg auta. I dat blers buns e fitg buns edificis. Forsa hai er da far cun la cumposiziun da la giuria che las discussiuns èn stadas pli intensivass. Per l'emprima giada han er personas da l'exteriur fatg part da quella, in professor da Vienna, in chauradatur d'ina

gronda gassetta d'architectura da Stuttgart. En mintga cas ha la giuria discutà fin passa mesanotg e strusch prendì temp per baiver e mangiar. Jau hai fatg part tuttas trais giadas da la giuria – ch'è mintga giada stada cumponida d'autras personas – ma questa giada è la discussiun propri stada plain tensiun ed enorm interessanta.

Nun ha architectura betg er da far cun gusts?

Franc datti temps che prefereschans tschertass furmas. En l'istorgia cunoschain nus il baroc, la renaschientscha, la classicistica etc. Il mument preferesch'ins furmas simplas e cleras. Dentant sco en la musica ed en la litteratura, datti preferenzas individualas, quai che ha da far pauc cun la qualitat objectiva.

Vegnan ins a cuntinuar cun la distincziun?

Jau supponel bain. Quai para in bun med per promover la cultura da construcziun en noss chantun. En mintga cas è la qualitat architectonica creschida considerablmain dapi l'emprima distincziun dal 1987.

Fin ils 16 november 2001 è averta l'exposiziun dals edificis premiads en l'aula da la Scuola auta per tecnica ed economia HTW en la Ringstrasse a Cuira.

Divers edificis er en territori rumantsch

A Duvin è vegnida premiada la chasa da scola, construida tenor ils plans da l'architect *Gion A. Caminada*, Vrin. Ils plans per la chasa da la famiglia Wieland-Held a Favugn ha fatg l'architect *Conradin Clavnuot*, Cuira. Er la Chasa melna a Flem transformada da *Valerio Olgiati* ha survegnì la distincziun. A Sent è vegnida premiada la Chasa Schigliana, architect *Rolf Furrer* da Basilea, ed a Vella la chasa da scola projectada dals architects *Valentin Bearth* ed *Andrea Deplazes*, Cuira. Ils plans per la Chasa Crestas a Vignogn ha fatg *Gion A. Caminada*.